

Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің Еуразиялық орталығы (АЕО) аккредиттеген білім беру ұйымдары қызметкерлерінің 2018-2022 жылдар кезеңіндегі сауалнамасын талдау.

Аккредиттелген білім беру ұйымдарының (ББҰ) өкілдерімен кері байланысты жүзеге асыру үшін ЕАО сараптамалық кеңесі сыртқы сараптама комиссиясының (ССК) жұмысы бойынша 11 сұрақтан және білім беру ұйымының өзін-өзі бағалауын немесе білім беру бағдарламасын жүргізу кезінде қолданылған аккредиттеу стандарттарының мазмұны бойынша 9 сұрақтан тұратын сауалнама әзірледі.

Сауалнама жыл сайын АЕО қажеттіліктеріне және институционалдық және/немесе мамандандырылған аккредиттеу шеңберінде сыртқы бағалау рәсімін жақсарту қажеттілігіне сәйкес өзектендірілді, сауалнамаға өзгерістер енгізілді. Мәселен, АЕО сараптамалық кеңесінің шешімімен (18.06.2021 ж. №2 отырыс хаттамасы) сауалнамаға аккредиттеу стандарттарын тұжырымдау және мазмұны бойынша сұрақтар толықтырылды (9).

Сауалнама мақсаттары:

1. институционалдық аккредиттеу шеңберінде сыртқы сараптама жұмысын ұйымдастырудың күшті жақтарын айқындау, сондай-ақ сыртқы бағалау рәсімінде жақсарту салаларын белгілеу.
2. институционалдық аккредиттеу стандарттарын түсіндіруде (білім деңгейін ескере отырып) және аккредиттеу стандарттары бойынша Өзін-өзі бағалауды жүргізуде проблемаларды анықтау.

Сауалнама әдістері:

Сауалнамадағы барлық сұрақтар 20.

ССК-ның білім беру ұйымына сапары аяқталғаннан кейін бір ай өткен соң, АЕО қызметкерлеріне білім беру ұйымының әкімшілік қызметкерлерінен, оқытушыларынан және студенттерінен кері байланыс алу үшін сауалнамалар жіберіледі.

2018 жылғы желтоқсан мен 2022 жылғы желтоқсан аралығында білім беру қызметін жүзеге асыратын 52 ұйымға халықаралық ССК қатысуымен сыртқы институционалдық сараптамалық бағалау жүргізілді, оның ішінде: 3-ЖОО, 16-ғылыми орталық (жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру), 7 - жоғары медициналық колледж, 2 - колледж, 18 - қосымша білім беру ұйымдары және бейресми білім беру, 6 - оқу-клиникалық/симуляциялық орталықтар (1-кесте).

Кесте 1. Білім беру деңгейін ескере отырып, аккредиттелген білім беру ұйымдарының саны

Институционалдық аккредиттеу	2018	2019	2020	2021	2022	Барлығы
ЖОО (ЖОО, жоғары оқу орнынан кейінгі)	-	1	-	2	-	3
ҒЗИ, ҒО (жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру)	1	7	1	3	4	16
ЖМК	-	1	1	4	1	7
Колледждер	-	-	-	1	1	2

Қосымша және бейресми білім беру ұйымдары	-	14	1	2	1	18
Оқу-клиникалық/ Модельдеу орталықтары	-	1	2	2	1	6
Барлығы	1	24	5	14	8	52

Сауалнама нәтижелері:

Бұдан әрі білім беру ұйымдары өкілдерінің сауалнамасының қорытындылары туралы жалпыланған Талдамалық нәтижелер ұсынылады.

2018-2022 жылдар кезеңінде сауалнама жіберілген 52 білім беру ұйымының 750 адамынан жауап алынды, оның ішінде: жоғары басшылық-15, әкімшілік-120, оқытушылар-213, білім алушылар - 382.

Сауалнаманың келесі сұрақтарына келесі жауаптар алынды.

Сауалнамаға қатысқан әкімшілік өкілдерінің айтуынша (n=135, сурет 1) олар сыртқы сараптама комиссиясының құрамы туралы уақтылы хабардар етілді. ББҰ әкімшілігі аккредиттеу орталығын мүдделер қақтығысының болуы туралы уақтылы хабардар ету және танысу үшін сыртқы сараптама комиссиясының құрамын алды. ССК құрамын әкімшілік білім беру ұйымына сапар күніне дейін 3 аптадан кешіктірмей алды.

Әкімшілік қызметкерлер арасынан келген респонденттер өздерінің кәсіби құзыреттілігі мен аккредиттеу тәжірибесін (92%) ескере отырып, сарапшыларды іріктеуге толық қанағаттанды (98%). Кейбір жағдайларда (3%) респонденттер кейбір кандидатуралармен таныс емес (халықаралық немесе республикалық іс-шараларда бұрын естімеген, кездеспеген), бірақ бұл Сарапшы кандидатурасын қабылдамауға себеп болған жоқ. 2 сауалнамада сарапшылардың кандидатуралары қабылданбағаны туралы ақпарат болды, өйткені бұл сарапшылар бұрын аккредиттелетін білім беру ұйымында жұмыс істеген немесе ББҰ басшылығымен ортақ жарияланымдары болған.

Сурет 1. Әкімшілік өкілдерінің сауалнамасының нәтижелері (n=135)

Сауалнамаға қатысқан барлық әкімшілік қызметкерлерді сыртқы сараптама комиссиясының ББҰ-ға бару бағдарламасы (құрылымы, мазмұны, Іс-шаралардың реттілігі, уақыты) толық қанағаттандырды, өйткені олар бағдарламаны келісуге тікелей қатысты.

Сауалнамаға қатысқан әкімшілердің 100% - мнению сәйкес, ССК мүшелері ББҰ сыртқы бағалауын жүргізу кезінде тиісті коммуникативтік дағдылар мен этикаға ие болды.

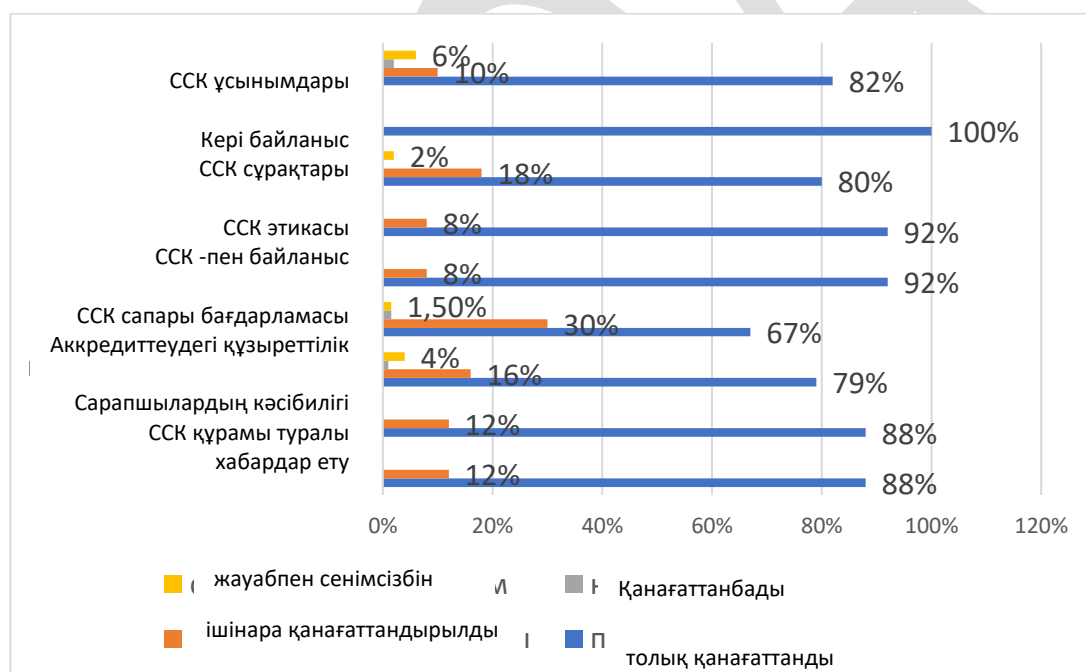
Сапар бағдарламасының іс – шараларын іске асыру кезінде ССК мүшелері өз сұрақтарын анық және негізді баяндап, аккредиттелетін ББҰ өкілдерімен әңгімелесу, сұхбат және басқа да кездесулер өткізді-респонденттердің 98% - на сәйкес.

Респонденттер сауалнаманың мазмұны олардың кері байланыс идеясына толығымен сәйкес келеді және жақсарту бойынша ұсыныстар жасауға көмектеседі деп санайды.

Сауалнамаға қатысқан ББҰ әкімшілігінің өкілдері ССК жұмысын жоғары бағалайды және ССК мүшелерінің ұсыныстарына қанағаттанады (100%).

Сауалнамаға қатысқан оқытушылардың пікірі бойынша (n=213, сурет. 2) олар ССК құрамы туралы ақпаратты ББҰ әкімшілігінен комиссияның сапары күніне дейін шамамен 14-10 күн бұрын алды. Сауалнамаға қатысқан оқытушылардың ешқайсысында ССК мүшелерімен мүдделер қақтығысы болған жоқ.

Оқытушылар арасынан келген респонденттер өздерінің кәсіби құзыреттілігі мен аккредиттеу тәжірибесін ескере отырып, сарапшыларды іріктеуге (88%) толық қанағаттанды (79%), алайда тиісінше 12% және 16% ішінара қанағаттандырылды. Бұл кейбір жағдайларда респонденттердің ССК мүшелерін алғаш рет көргендігімен және олар туралы кәсіби ақпараттың болмауымен түсіндірілді. Алайда, ББҰ -ға сапары барысында олар кәсіпқойлықты (бағдарлама мамандығы бойынша) және сараптама дағдыларын қоса алғанда, ССК мүшелерінің құзыреттерін жоғары бағалады.

Сурет 2. Оқытушылар сауалнамасының нәтижелері (n=213)

ББҰ-ға бару бағдарламасының мазмұнына қанағаттану туралы сұраққа респондент – оқытушылар былайша жауап берді: толық қанағаттандырылды - 67%, ішінара қанағаттандырылды – 30%, қанағаттандырылмады – 1,5%, жауаппен күмәнданды-1,5%. Респонденттердің негізгі талаптары уақыт шеңберіне және клиникалық базаларға баруды ұйымдастырудағы қиындықтарға қатысты болды. Респонденттер практикалық сабақтарға қатысуға көбірек уақыт бөлу керек деп санайды (респонденттердің 12% - ы кеңес берді), студенттермен сөйлесуге (7%), құжаттаманы оқуға (3%) көбірек уақыт бөлу керек. Алайда, жалпы алғанда, сауалнамаға қатысқан оқытушылардың пікірінше, сапар бағдарламасы жақсы құрастырылған және институционалдық сараптаманың барлық нюанстарын ескереді. ССК ББҰ бөлімшелеріне барып қана қоймай, "қарапайым визуалды шолу" жүргізбейтіні, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының сапасын қамтамасыз ету үшін ББҰ -ның барлық ресурстарының қолданылуын зерттейтіні ерекше атап өтілді.

Сауалнамаға қатысқан оқытушылардың 92% - ның пікірінше, ССК мүшелері ББҰ сыртқы бағалауын жүргізу кезінде тиісті коммуникативтік дағдылар мен этикаға ие болды. Сонымен қатар, респонденттердің 8% - ы бұған ішінара қанағаттанған, өйткені олар кейбір сарапшылар қорытындыларда категориялық болғанын, әрдайым түсініксіз сұрақтар қойып, аккредиттелетін ББҰ қызметін өзінің білім беру ұйымымен салыстыра отырып, сыртқы бағалау мақсаттарынан ауытқығанын атап өтті.

Сауалнамаға қатысқан оқытушылардың 80% - дан астамы ССК мүшелері өз сұрақтарын анық және негізді баяндап, ББҰ аккредиттелетін өкілдерімен әңгімелесу, сұхбат және басқа кездесулер өткізді деп есептейді, ал 18% - ы бұған ішінара келіседі. Респонденттердің пікірінше, аккредиттеу стандарттарын сақтай отырып, сұрақтарды қысқаша және нақты тұжырымдау қажет. Респонденттер сарапшы-студенттер мен сарапшы-жұмыс берушілер өкілдерінің белсенділігінің төмендігін атап өтті. Олар сұрақтар қою ықтималдығы аз болды.

Респондент-оқытушылар сонымен қатар сауалнаманың мазмұны олардың кері байланыс идеясына толық сәйкес келеді және жақсарту бойынша ұсыныстар жасауға көмектеседі деп санайды.

Сауалнамаға қатысқан оқытушылар ССК жұмысын өте жақсы (77%), жақсы (20%), қанағаттанарлық (3%)деп бағалайды.

Сауалнамаға қатысқан білім алушылардың (студенттер, интерндер, резиденттер, магистраттар, тыңдаушылар) (n=382) пікірінше, олар комиссия сапары күніне дейін 3-4 күн бұрын оқытушылардан ССК құрамы туралы ақпарат алды, өйткені олар ССК кездесуін ұйымдастыруға тартылды. Сауалнамаға қатысқандардың пікірінше, олар ССК құрамына ерекше қызығушылық танытпады, өйткені олар әкімшілік пен оқытушылар өздері ССК мүшелерінің барлық қажетті қасиеттер мен үміттерге сәйкес келетінін анықтады деп есептеді. Сондықтан олар сарапшыларды іріктеуді бағалай алмады. Жалпы, комиссияны көріп, студенттер оның денсаулық сақтаудың тиісті салаларында беделді мамандар ретінде ұсынылғанына көз жеткізді. Бұл студенттер олармен сұхбат жүргізу кезінде және ССК пен кездесулер кезінде түсінді.

Сапар бағдарламасының егжей-тегжейін студенттер мен интерндер білмеді (81%), бірақ магистранттар мен резиденттер (96%) сапар бағдарламасымен таныс болды және оны оқытушылардан көрді. Кейбір ұйымдарда (ҚРМУ, ХҚС, МУҚ, ҚазҰМУ) ССК сапарының бағдарламасы университет залдарындағы мониторларда көрсетілді. Біліктілікті арттыру бағдарламаларының тыңдаушылары (100%) ССК-ның сапары туралы комиссия мүшелерімен сұхбаттасуға шақырылғаннан кейін ғана білді.

Респонденттер-білім алушылар ССК сапарының бағдарламасында сұхбаттар, әңгімелесулер, кездесулер және практикалық сабақтарға қатысу не үшін енгізілгені жалпы оларға түсінікті деп жауап берді. Сонымен қатар, білім алушылар практикалық сабақтарға қатысуға (77%) және клиникалық базалардың ресурстарын зерттеуге (19%) көбірек уақыт бөлу қажет деп санайды.

Сауалнамаға қатысқан білім алушылардың 100% - ы пікірінше, ССК мүшелері ББҰ сыртқы бағалауын жүргізу кезінде тиісті коммуникативтік дағдылар мен этикаға ие болды. Барлық респонденттер ССК мүшелері, оның ішінде білім алушылардың өкілдері нақты және түсінікті сұрақтар қойды деп санайды.

Респонденттер-білім алушылар сауалнаманың мазмұны оларға түсінікті деп санайды.

Сауалнамаға қатысқан білім алушылар ССК жұмысын өте жақсы (92%), жақсы (8%)деп бағалайды.

Аккредиттеу стандарттарының тұжырымы мен мазмұны туралы сұрақтар қойылған сауалнаманың екінші бөлігіне әкімшілік қызметкерлер мен оқытушылардан жауаптар алынды.

